

LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas preses dienesta
INFORMĀCIJA PRESEI

Rīgā 2005. gada 31. martā

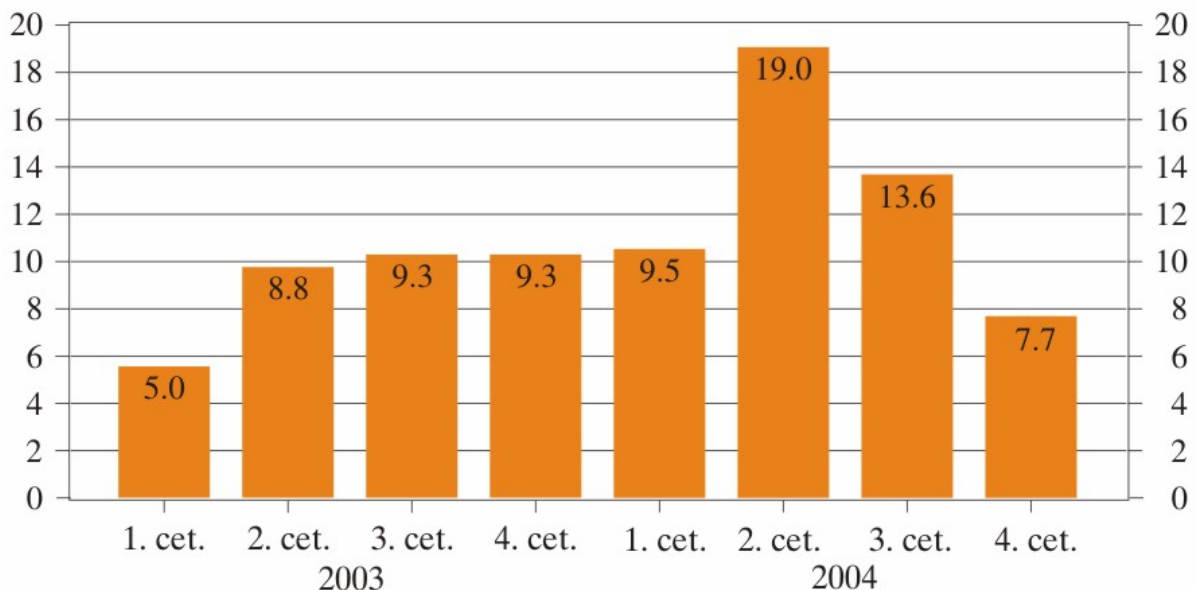
Latvijas maksājumu bilance 2004. gada 4. ceturksnī un 2004. gadā

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo **2004. gada 4. ceturksnī** bija 7.7% no iekšzemes kopprodukta (IKP; 2003. gada atbilstošajā periodā – 9.3%). Preču negatīvā saldo un ienākumu pozitīvā saldo attiecība pret IKP nemainījās, kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo būtiski palielinājās, bet pakalpojumu pozitīvais saldo samazinājās.

2004. gadā maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo sasniedza 12.3% no iekšzemes kopprodukta (IKP; 2003. gadā – 8.2%). To noteica preču un ienākumu negatīvā saldo attiecības pret IKP pieaugums un pakalpojumu pozitīvā saldo kritums. Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo nedaudz uzlabojās.

TEKOŠĀ KONTA DEFICĪTS

(% no IKP)

Maksājumu bilances vērtējums

Latvijas maksājumu bilance 2004. gadā bija pozitīva. Tekošā konta deficītu aizvien sedza ārvalstu tiešās investīcijas un cits ilgtermiņa kapitāls, kas apliecina investoru uzticību Latvijas ekonomikai. Latvijā veikto tiešo investīciju apjoms 2004. gadā pieauga pat vairāk nekā divas reizes salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Gada otrajā pusē turpinājās strauja ārējās tirdzniecības izaugsme. Līdzīgi kā 3. ceturksnī, arī 4. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu preču eksports auga straujāk nekā imports (attiecīgi 34.7% un 26.7%), kas ir ļoti augsts līmenis. Tomēr gadā kopumā preču importa pieaugums apsteidza preču eksporta kāpumu, jo augošais iekšzemes pieprasījums un preču krājumu veidošana pirms iestāšanās Eiropas Savienībā, kā arī vairākas liela apjoma investīciju preču

vienreizējās iegādes noteica importa straujo pieaugumu, kas kopumā paaugstināja tekošā konta deficītu par vairāk nekā 3 procenta punktiem.

Tomēr jāatzīmē, ka lielā mērā augsto pieauguma tempu noteica būtiskais eksporta un importa cenu kāpums, ko savukārt ietekmēja gan atsevišķu produktu pasaules cenu līmenis, gan augstais eiro kurss. Izslēdzot cenu celšanos, gan eksporta, gan importa pieaugums reālajā izteiksmē bija apmēram par 4 procentu punktiem lielāks nekā iepriekšējā gadā. Tas liecina, ka, no vienas puses, Latvijas ražotāji saglabā konkurētspēju galvenajos noieta tirgos, bet, no otras puses, arvien pastāv stiprs iekšzemes pieprasījums.

2005. gadā vairāku minēto faktoru ietekme uz tekošā konta deficīta apmēru, visticamāk, mazināsies vai pat izzudīs. Lata piesaiste eiro mazinās valūtas svārstību ietekmi un pozitīvi ietekmēs ārējās tirdzniecības darījumus. Svarīgs Latvijas maksājumu bilances rādītāju uzlabošanas priekšnoteikums ir ražojošo un ārējos pakalpojumus sniedzošo nozaru sekmīga izaugsme, ko veicinās uzņēmumiem izsniegto kredītu straujāks pieaugums, kā arī Eiropas Savienības strukturālo fondu apguve, kurā uzņēmējiem atbalstu sniedz arī bankas. Tomēr virkne ar ES strukturālo fondu apguvi saistītu projektu un joprojām spēcīgais iekšzemes pieprasījums neļauj gaidīt būtisku tekošā konta deficīta samazināšanos. Šādos apstākļos ir svarīgi saglabāt ārvalstu investoru interesi par Latviju, kā arī apliecināt stingru virzību uz makroekonomiskās stabilitātes saglabāšanu valstī, lai tekošā konta deficītam nodrošinātu ārējo tiešo investīciju segumu.

Skaidrojumi maksājumu bilancei 2004. gada 4. ceturksnī un 2004. gadā

Latvijas ārējā tirdzniecība **2004. gada 4. ceturksnī** attīstījās dinamiski. Gada pēdējā ceturksnī bija lielākais eksporta pieaugums, ko vienlīdz nozīmīgi ietekmēja eksporta preču cenu un fiziskā apjoma kāpums. Preču eksportā 4. ceturksnī joprojām dominēja koks un koka izstrādājumi, parastie metāli un parasto metālu izstrādājumi, lauksaimniecības un pārtikas preces, tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi un mehānismi un mehāniskās ierīces, elektroiekārtas.

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu nozīmīgākais importa kāpums bija minerālproduktu, parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu un lauksaimniecības un pārtikas preču grupās. Importa pieaugumu kopumā vairāk noteica importa preču fiziskā apjoma kāpums.

Salīdzinājumā ar 2003. gada 4. ceturksni palielinājās gan sniegto pakalpojumu apjoms, gan (nedaudz mazāk) saņemto pakalpojumu apjoms. Kārtējo pārvedumu pozitīvā saldo kāpumu noteica Latvijas valdības (galvenokārt ES fondu līdzekļi) un citu sektoru (galvenokārt privātpersonu) saņemto kārtējo pārvedumu apjoma pieaugums.

Palielinoties Latvijā veikto ārvalstu tiešo investīciju apjomam, tiešo investīciju pozitīvais saldo 4. ceturksnī bija 70.8 milj. latu. Nozīmīgākā ieguldījumu daļa (apstrādes rūpniecībā un finanšu starpniecībā) Latvijā tika veikta pašu kapitāla un reinvestētās peļņas veidā. Portfeļieguldījumu saldo bija pozitīvs, un to noteica rezidentu (banku) ieguldījumu apjoma samazinājums parāda vērtspapīros. Liela finanšu resursu daļa ietilpa citu ieguldījumu veidā. Pieauga rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs, bankām palielinot ārvalstu kredītiestādēm izsniegto īstermiņa aizdevumu apjomu un samazinot pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstīs. Saistības pret nerezidentiem palielinājās, bankām piesaistot nerezidentu ilgtermiņa aizņēmumus termiņnoguldījumu veidā.

Rezerves aktīvi 4. ceturksnī palielinājās par 80.8 milj. latu, un kāpumu galvenokārt noteica Latvijas Bankas veiktās valūtas intervences.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes ārējās tirdzniecības statistikas datiem **par 2004.gadu** preču eksporta kāpums (28.1%) bija lielāks nekā preču importa pieaugums (25.2%), un importa pārsvars pār eksportu saruka no 81.1% 2003. gadā līdz 77.1% 2004. gadā. Tautsaimniecības izaugsme Eiropā noteica Latvijas preču pieprasījuma kāpumu ārējos tirgos. Latvijas preču konkurētspēja bija noturīga, tāpēc eksports strauji attīstījās. Eksporta pieaugumu noteica arī tirdzniecības nosacījumu uzlabošanās līdz ar eksporta cenu kāpumu augstā eiro kursa ietekmē. Eksporta pieaugumā vienlīdz nozīmīga bija gan preču cenu, gan fiziskā apjoma palielināšanās. Augošais iekšzemes pieprasījums un preču krājumu veidošana pirms iestāšanās ES, un liela apjoma investīciju preču vienreizējās iegādes noteica importa straujo pieaugumu. Divas trešdaļas importa kāpuma 2004. gadā noteica preču fiziskā apjoma pieaugums, bet vienu trešdaļu – cenu celšanās.

2004. gadā eksporta kāpumu noteica eksportā dominējošās preces, turklāt strauji palielinājās minerālproduktu eksports. Auga preču ar augstāku pievienoto vērtību eksports. Latvijas nozīmīgākās partneres preču eksportā bija ES valstis, uz kurām eksports pieauga par 25.4%. Lielākais eksporta kāpums (68.8%) bija uz jaunajām ES valstīm (Lietuvu, Igauniju un Poliju). Nozīmīgi eksports palielinājās arī uz NVS un pārējām valstīm.

2004. gadā lata reālais efektīvais kurss būtiski nemainījās, jo lata nominālā efektīvā kursa samazinājumu līdzsvaroja cenu pārmaiņu indeksa vērtības pieaugums. Tādējādi nozīmīgas konkurētspējas pārmaiņas netika novērotas.

Visvairāk pieauga minerālproduktu, mehānismu un mehānisko ierīču, elektroiekārtu, parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu un satiksmes līdzekļu ievads. Tās arī bija dominējošās importa preces.

Pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz saruka, samazinoties pārvadājumu pakalpojumu pozitīvajam saldo. Braucienu pakalpojumu negatīvais saldo gandrīz nemainījās, un citu pakalpojumu pozitīvais saldo pieauga, galvenokārt palielinoties nerezidentiem sniegto citas saimnieciskās darbības, finanšu, sakaru un būvniecības pakalpojumu apjomam. Ievērojami pieaugot nerezidentu Latvijā gūto ieguldījumu ienākumu apjomam, ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās.

Gan kārtējo pārvedumu, gan kapitāla konta pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga, un kāpumu noteica Latvijas valdības (galvenokārt ES fondu līdzekļi) un citu sektoru (galvenokārt privātpersonu) saņemto līdzekļu apjoms.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 2004. gadā sasniedza 922.0 milj. latu. Finanšu resursi galvenokārt ieplūda ārvalstu tiešo investīciju un citu ieguldījumu (galvenokārt ilgtermiņa) veidā. Lielākā tiešo investīciju daļa tika veikta pašu kapitāla un reinvestētās peļņas veidā. Nedaudz pieaugot portfeļieguldījumiem ārvalstīs un Latvijas valdībai emitējot eiroobligācijas, portfeļieguldījumu saldo bija pozitīvs.

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 649.2 milj. latu. Bankām palielinot izsniegto aizdevumu apjomu ārvalstu kredītiestādēm un pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstu kredītiestādēs, pieauga rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs. Palielinājās arī saistības pret nerezidentiem, bankām veicot aizņēmumus termiņnoguldījumu veidā un piesaistot nerezidentu pieprasījuma noguldījumus.

Rezerves aktīvi 2004. gadā palielinājās par 214.7 milj. latu, un kāpumu galvenokārt noteica Latvijas Bankas latu pārdošana pret ārvalstu valūtu.

Mārtiņš Grāvītis
Latvijas Bankas preses sekretārs

Tālrunis 7022 349

Fakss 7022 429

Martins.Gravitis@bank.lv

www.bank.lv